

УДК 1.175

ЕЛЕМЕНТИ ФІЛОСОФІЇ У СУЧАСНОМУ КІНОМИСТЕЦТВІ

Сухоручко Т. О., студентка групи Т 2/3

Науковий керівник – асистент Шарін О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Філософія як теоретичний світогляд, поряд з наукою, мистецтвом, мораллю, правом, – одне з найважливіших надбань людської культури, “мати” цих форм суспільної свідомості [1].

Філософія та кіномистецтво співвідносяться через феномен творчості: філософія, як і мистецтво, є творчістю, подекуди художньою. З першого погляду здається, що кіномистецтво лише “ілюструє” актуальні тенденції філософії, постаючи на її тлі несамотійним і другорядним феноменом.

З філософської творчості, як і з художньої, неможливо усунути елемент живої присутності людини-творця, її власне світобачення. При цьому особистісне творче начало у філософії та в мистецтві спрямовуються по-різному: у мистецтві це є самовираженням художника через створення образу, у філософії – “авторським” зануренням філософа в наукову традицію через створення концепції, системи розуміння, понять, що прагне до обґрунтованості, доказовості, істинності. Однак ХХ століття змінило образ філософії, і видатна роль у цьому належить екзистенціалізму. Один із його попередників – Ф. Ніцше – проголосив настання “естетичного століття”, коли існування світу може виправдовуватися лише з естетичних міркувань. Відтоді філософію з мистецтвом споріднює те, що вона є творчістю та стихією свободи, а не підпорядкуванням “світовій даності”.

Вивчення кінематографа ведеться засобами філософії, що допомагає уникати однобічності або упередженості в дослідженні образів кіно. Проблемою у кіномистецтві є невизначеність, тобто можливість різноманітних інтерпретацій сенсу того чи іншого образу або виправданості окремих сюжетних поворотів у кінофільмі. Це стосується, насамперед, західноєвропейського кіно 1960-1980-х рр., яке вражає розмаїттям і поліморфізмом жанрово-стильових пошуків, насиченістю образів та широтою філософського контексту. У критичній літературі різних років маємо чимало спроб тлумачення того чи іншого витвору кіно з різних філософських позицій. До того ж філософія та мистецтво кіно як історичні феномени пов’язані із соціальністю, суспільним існуванням людини.

Філософія екзистенціалізму як висловлена свідомість і кінематограф як образне утвердження екзистенції в тих чи інших історичних реаліях можуть

мати спільні спонуки та бути способами збереження станів свідомості, роблячи культуру живою [2].

Поява мистецтва кіно стала результатом прагнення людства до найбільш повного і всебічного образного пізнання дійсності, досягнутого через синтез мистецтв. Кіно показує життя в його власних формах, відібраних, осмислених і зафіксованих авторами фільмів, і робить це своїми специфічними виразними засобами. Філософська природа фільму обумовлена такими категоріями як простір і час, реальність і рух. Для філософії кінематографа, як і раніше головною проблемою є пошук “справжнього” людського буття, зосередженість на символі [3, с. 112].

Одним із найрозумніших і глибоких науково-фантастичних фільмів усіх часів є “Той, що біжить по лезу”. Серед філософських тем, які в ньому піднімаються: роль творця і творіння, їх взаємне поневолення; дегуманізація людства через образи технологічного і капіталістичного надлишку, сенс існування і багато іншого. У фільмі показана сама природа людства: емоції, пам’ять, цілі, бажання, жорстокість, технологічне освоєння навколишнього середовища, земне життя і смерть.

Ніцшеанські мотиви позитивного еволюціонізму і руху до надлюдини не є чужими сучасній інтегральній філософії, що засвідчує, наприклад фільм “Люсі”. Піднесення головної героїні – піднесення до апофеозу її сутності, буттєвості. Люсі по своїй інерційній дузі долає орбіту людського і стає єдиною з усім: “Я є скрізь”. Вона реалізує інтегральну свідомість, розкривши в собі метанормальні фізичні здібності і здатність оперувати єдністю матерії-свідомості, як інструментом. “Насправді смерті немає”, – таку благу звістку повідомляє нам Люсі.

Філософія потрібна там, де є таємниця, коли потрібно домислювати те, що не вдається побачити або відчуту. Сучасна ситуація така, що кінематограф дозволив відчуту і побачити те, що раніше було недоступне. А незрозуміле позначити фантастичними візуальними образами. Завдяки цьому можливо з’єднання реального та потойбічного в єдине нерозривне ціле та відтворення на кіноекрані. Якщо говорити про розмитості кордонів між реальним виміром і модельованим, не можна не згадати хоча б один з фільмів Крістофера Нолана. У фільмі “Початок” показано, як за допомогою технологій можна маніпулювати навіть думками. Головні герої можуть занурюватися в чужі сновидіння, щоб впровадити людині будь-яку ідею.

Естетика сучасного кіномистецтва є невивченим питанням в сучасному філософському дискурсі. Кіно – це не просто картинка, не просто споглядання різних сюжетів та інтригуючих пригод героїв, з якими глядач ототожнює себе, спостерігаючи за ними, кіно – наймасовіше з мистецтв, але ж чим більш масовим є мистецтво, тим більше на нього попит, тим вище повинні бути його критерії. Тому на сучасному етапі хотілося б, щоб кіно розглядалося не стільки потужним засобом індустріального розвитку, скільки, в більшій мірі, залишалось мистецтвом, яке створено, щоб робити нас кращими, розумнішими і добрішими [4, с. 741].

ЛІТЕРАТУРА

1. Філософія, її предмет, функції та структура [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://estetica.etica.in.ua/filosofiya-yiyi-predmet-funktsiyi-ta-struktura/>
2. Бурий А. Р. Методологія вивчення рецепції екзистенціалізму в образах західноєвропейського кіномистецтва [Електронний ресурс] / А. Р. Бурий // Актуальні проблеми філософії та соціології. – 2015. – Вип. 3. – С. 16-20. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprfc_2015_3_5
3. Макиенко М. Г. Философско-эстетическая природа киноискусства / М. Г. Макиенко // Молодой ученый. — 2010. — №1-2. — Т. 2. — С. 112.
4. Аль-Хаким М. А. Развитие киноискусства и философия кинематографа // Молодой ученый. – 2015. – № 4. – С. 741.

УДК316.37

РОЛЬ ОСОБИСТОСТІ В ІСТОРІЇ

Смирнова А. А., студентка групи ЗЕД 2/1

Науковий керівник – асистент Шарін О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Особистість – суспільна істота, наділена свідомістю і представлена психологічними характеристиками, які є стійкими, соціально зумовленими і виявляються у суспільних зв'язках, відносинах з навколишнім світом, іншими людьми та визначають поведінку людини. Особистість виступає як соціальний вияв кожної людини, виражений у конкретній індивідуальній характеристиці.

Основи ролі особистості в історії полягають у її зв'язку з соціальними спільнотами, бо саме в них формується життєдіяльність і соціальна активність кожної людини. Розглядаючи дану тему, постають такі питання: як діяльність певної особистості вплинула на хід історії? які саме зміни ця особистість запровадила? чи були ці зміни неминучими?

Французький письменник Ж. Леметр писав, що всі люди беруть участь в створенні історії. Отже, кожен з нас хоча б у найнікчемнішій мірі зобов'язаний сприяти її красі і не давати їй бути занадто потворній [1, с. 74].

Роль особистості залежить не лише від власних рис, це сукупність попереднього розвитку та подій, які передували. Поява на історичній арені видатної особистості готується об'єктивними обставинами, визріванням певних суспільних потреб [2, с. 69]. І саме філософія історії визначає місце історичної особистості в системі соціальної дійсності, демонструє, що саме особистість може змінити, а що їй невідвладне.

Вплив особистості на хід історії багато в чому безпосередньо залежить і від того наскільки численна маса, яка йде за нею, і на яку вона спирається через якийсь клас, партії [3, с. 12]. Це підштовхує нас до того, що видатна